

**ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ
ІМЕНІ ІВАНА БОБЕРСЬКОГО
КАФЕДРА ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН**

МАРІЯ ПОЦЮРКО

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ПРОВЕДЕННЯ
СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ
З КУРСУ “ФІЛОСОФІЯ”**

Для студентів третього курсу спеціальностей:

017 Фізична культура і спорт

014.11 Середня освіта

024 Хореографія

241 Готельно-ресторанна справа

Львів – 2023

УДК 101.1 (672)

П 66

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО: кафедрою гуманітарних дисциплін
Львівського державного університету фізичної культури імені Івана
Боберського

Протокол від «14» березня 2023 року № 7.

Завідувач кафедри _____ проф. Полянський О.А.
(підпис)

РОЗРОБНИК методичних рекомендацій: к. філос. наук, доцент кафедри
гуманітарних дисциплін **Поцюрко Марія Михайлівна**

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Професор кафедри гуманітарних дисциплін
Львівського державного університету
фізичної культури ім. І. Боберського,
кандидат іст. наук, професор Полянський О.А.

Доцент кафедри соціально-гуманітарної підготовки
Львівського державного університету внутрішніх справ
кандидат педагогічних наук, доцент,
старший науковий співробітник Жидецький Ю.Ц.

ОБГОВОРЕНО ТА РЕКОМЕНДОВАНО: вченою радою Львівського
державного університету фізичної культури ім. І. Боберського

Протокол від « 28 » _____ березня _____ 2023 року № _6_.

Розподіл годин згідно навчального плану

для спеціальностей:

017 Фізична культура і спорт

014.11 Середня освіта

024 Хореографія

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин (денна форма)	Кількість Годин (заочна форма)
МОДУЛЬ 1. Предмет та історія філософії			
1	Філософія, її зміст та проблематика	2	2
2	Філософія античного світу	2	2
3	Філософія європейського Середньовіччя та Нового часу	2	
4	Некласична філософія ХІХ – ХХ ст.	2	
5	Українська філософія	2	
	Усього за I модуль	10	4
МОДУЛЬ 2. Фундаментальні проблеми філософії			
6	Онтологія як філософське вчення про буття	2	2
7	Філософська теорія пізнання	2	2
8	Людина та її буття як предмет філософського осмислення	4	
9	Соціальна філософія та філософія спорту	2	
	Усього за II модуль	10	4
	Разом	20	8

Розподіл годин згідно навчального плану

для спеціальності:

241 Готельно-ресторанна справа

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин (денна форма)	Кількість Годин (заочна форма)
МОДУЛЬ 1. Предмет та історія філософії			
1	Філософія, її зміст та проблематика	2	2
2	Філософія античного світу	4	2
3	Філософія європейського Середньовіччя та Нового часу	4	
4	Некласична філософія XIX – XX ст.	4	
5	Українська філософія	4	
	Усього за I модуль	18	4
МОДУЛЬ 2. Фундаментальні проблеми філософії			
6	Онтологія як філософське вчення про буття	2	2
7	Філософська теорія пізнання	2	2
8	Людина та її буття як предмет філософського осмислення	4	
9	Соціальна філософія та філософія туризму	4	
	Усього за II модуль	12	4
	Разом	30	8

ТЕМИ ТА ЗМІСТ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Тема 1. Філософія, її зміст та проблематика.

1. Сутність світогляду.
2. Предмет філософії та підходи до її визначення.
3. Характерні риси філософського мислення.
4. Співвідношення філософії, науки, мистецтва та релігії.
5. Структура і функції філософського знання.

Тематики для роздумів, рефератів та есе:

1. Філософія як духовний феномен людства.
2. Джерела й причини виникнення філософії.
3. Філософія як пошук мудрості, знань, істини.
4. Філософія – любов до мудрості чи мудрість любити?
5. Гуманістична спрямованість філософії та її роль для розвитку сучасного суспільства.
6. Арістотель: “Філософія починається із здивування...”
7. Відмінність між історичними типами світогляду.
8. Філософія і наука.
9. Світогляд як світосприйняття, світорозуміння та світоставлення.
10. Що значить думка Гегеля про те, що філософія є “королевою наук”?

Література:

1. Бенъе Ж.-М. Роздуми про мудрість / Ж.-М. Бенъе. – К. : Ніка-Центр, 2003. – 168 с.
2. Кондзьолка В. В. Філософія і її історія / В. В. Кондзьолка. – Львів : Вид-во ЛДУ ім. І. Франка, 1996. – 167 с.
3. Кульчицький О. Основи філософії і філософічних наук / Олександр Кульчицький. – Мюнхен-Львів : Укр. Вільний ун-т, 1995. – 164 с.
4. Мамардашвили М. К. Как я понимаю философию : Избр. ст., докл., выступ.

інтерв'ю / Мераб Мамардашвили. – М. : Прогресс, 1999. – 415 с.

5. Нідельман Я. Серце філософії / Якоб Нідельман. – Львів : Літопис, 2000. – 286 с.

6. Ортега-и-Гассет Х. Что такое философия / Хосе Ортега-и-Гассет. – М. : Наука, 1991. – 411 с.

7. Рижак Л. Філософія як рефлексія духу : хрестоматія / Людмила Віталіївна Рижак. – Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2009. – 537 с.

Тема 2. Філософія в стародавньому світі

1. Характерні риси стародавньої філософії
2. Загальна характеристика індійської філософії (індуїзм, буддизм).
3. Філософія Китаю (конфуціанство і даосизм).
4. Філософія досократиків: позиції Фалеса, Геракліта, Піфагора та Демокріта.
5. Софісти і Сократ.
6. Вчення Платона і Арістотеля.
7. Елліністичний період у філософії. Ідеї стоїків, скептиків, епікурейців, неоплатоніків.

Теми для роздумів, рефератів та есе:

1. Філософія Стародавнього сходу як культурно-історична пам'ятка та джерело життєвої мудрості.
2. Давньоіндійська філософія та школи йога, санх'я, вайшешика, веданта, ньая, чарвака-локаята.
3. Етика Конфуція.
4. Даосизм як філософське вчення.
5. Основні принципи вчення Конфуція.
6. Історія Сократа як втілення ідеалу життя філософа.
7. “Два світи” Платона.
8. “Метемпсихоз” (перевтілення душі) у філософії Платона.
9. “Людина як міра всіх речей” (Роздуми над ідеями софістів).

10. Співвідношення свободи людини і долі у філософії стоїків.
11. Щастя як одна з етичних проблем епікуреїзму.
12. Кіннізм і приклад життя Діогена.

Література:

1. Антология мировой философии. – Т. 1-4. – М. : Мысль, 1969-1972. – Т.1 – 937 с.
2. Захара І. С. Лекції з історії філософії / І. С. Захара. – Львів : Видавництво ЛБА, 1997. – 398 с.
3. Історія філософії : підручник / Ярошовець В. І., Бичко І. В., Бугров В. А. та ін.; за ред. В. І. Ярошовця. – К. : ПАРАПАН, 2002. – 774 с.
4. Кондзьолка В. В. Нариси історії античної філософії / В. В. Кондзьолка. – Львів : Вид-во ЛДУ ім. І. Франка, 1993. – 259 с.
5. Лосев А.Ф. История античной философии / А. Ф. Лосев. – М. : ЧеРо, 2008. – 192 с.
6. Платон. Діалоги / Пер. з давньогр. – К. : Основи, 1999. – 395 с.
7. Рассел Б. Історія західної філософії / Бертран Рассел. – К. : Основи, 1995. – 759 с.
8. Реале Дж. Западная философия от истоков до наших дней. Т. 1. Античность / Дж. Реале, Д. Антисери / В переводе и под ред. С. А. Мальцевой – СПб. : Пневма, 2002. – 336 с.
9. Татаркевич В. Історія філософії. Т. 1 : Антична і середньовічна філософія / В. Татаркевич. – Львів : Свічадо, 2006. – 456 с.
10. Читанка з історії філософії: У 6 кн. Книга 1 : Філософія Стародавнього світу / за ред. Г. І. Волинки. – К. : Довіра, 1992. – 207 с.

Тема 3. Філософія європейського Середньовіччя

1. Зміни у європейському світогляді при переході від античності до середньовіччя. Місце філософії у духовному житті середньовіччя.
2. Патристика. Проблема душі і тіла, розуму та свободи волі в А. Августина.

3. Схоластика. Тома Аквінський та проблема гармонії віри і розуму. П'ять доказів існування Бога.
4. Теологічні проблеми Середньовіччя та їх філософські інтерпретації:
 - а) полеміка між номіналізмом та реалізмом;
 - б) проблема співвідношення віри та знання;
 - в) проблема людини: душа та тіло.

Теми для роздумів, рефератів та есе:

1. Проблема співвідношення Божої Благодаті та волі людини у філософії А. Августина.
2. Питання про походження зла в працях середньовічних мислителів.
3. Антропоцентричний та теоцентричний типи світогляду – відмінність у баченні світу чи розширення меж горизонту буття людини?
4. Томізм як основа філософсько-релігійної доктрини Західної церкви.
5. Містика у філософських побудовах пізньої схоластики.
6. Яким чином у людині поєднуються духовна і тілесна природа?
7. Проблема символічного тлумачення Біблії.
8. Віра чи розум – шлях до спасіння.
9. Проблема часового виміру існування людини та вічність.
10. Питання про існування Бога у працях Томи Аквінського.

Література:

1. Гриненко Г. В. История философии: учебник / Г. В. Гриненко. – М. : Юрайт – Издат., 2006. – 688 с.
2. Захара І. С. Лекції з історії філософії / І. С. Захара. – Львів : Видавництво ЛБА, 1997. – 398 с.
3. Кондзьолка В. В. Історія середньовічної філософії : навч. посіб. для студ. ВУЗів / В. В. Кондзьолка. – Львів : Світ, 2001. – 320 с.
4. Копплстон Ф. История средневековой философии / Ф. Копплстон. – М. : Энигма, 1997. – 512 с.
5. Пашук А. І. Нариси з історії філософії середніх віків: академічний курс : підручник для студ. вищих навч. закл. / А. І. Пашук. – К. : Ін Юре, 2007. – 712 с.

6. Рассел Б. Історія західної філософії / Бертран Рассел. – К. : Основи, 1995. – 759 с.
7. Реале Дж. Западная философия от истоков до наших дней. Том 2. Средневековье / Дж. Реале, Д. Антисери / В переводе и под ред. С. А. Мальцевой. – СПб. : Пневма, 2002. – 368 с.
8. Святий Августин. Сповідь / Святий Августин. – К. : Основи, 1996. – 320 с.
9. Татаркевич В. Історія філософії. Т. 1 : Антична і середньовічна філософія / В. Татаркевич. – Львів : Свічадо, 2006. – 456 с.

Тема 4. Філософія Відродження та Нового часу

1. Загальна характеристика епохи Відродження Антропоцентризм та ідеї гуманізму. Неоплатонізм та натурфілософія Ренесансу.
2. Філософські проблеми у Новому часі: 1. проблема методу; 2. проблема пізнання; 3. проблема субстанції.
3. Проблеми людини та суспільства у філософії Просвітництва.
4. Німецька ідеалістична (класична) філософія: а) І. Кант як засновник німецької класичної філософії: вчення про рівні та форми пізнання; етичні ідеї; б) філософія Г. В. Ф. Гегеля: теорія розвитку та вчення про Абсолютну ідею.

Теми для роздумів, рефератів та есе:

1. Антропоцентричний вимір буття особистості епохи Ренесансу.
2. Проблема методу у філософії Ф. Бекона.
3. Розбіжність філософських уявлень Р. Декарта та Дж. Локка.
4. Монадологія Г. Лейбніца.
5. Людина як “мисляча тростина” у філософії Б. Паскаля.
6. Проблема суспільного виміру буття людини в філософії Просвітництва.
7. Світ феноменів та ноуменів І. Канта.
8. “Категоричний імператив” І. Канта.
9. Діалектика Г. В. Ф. Гегеля.
10. І.-Г. Фіхте та його “Науковчення”.

11. Система трансцендентального ідеалізму І. Канта та абсолютного ідеалізму Г. В. Ф. Гегеля.

Література:

1. Гегель Г. В. Ф. Феноменологія духу / Г. В. Ф. Гегель // 3 нім. пер. П. Таращук; наук ред. пер. Ю. Кушаков. – К. : Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2004. – 548 с.
2. Гусев В. І. Західна філософія Нового часу (XVII – XVIII ст.) : підручник для вузів / Валентин Іванович Гусев. – 2-е вид., стер. – К. : Либідь, 2000. – 368 с.
3. Декарт Р. Метафізичні роздуми / Рене Декарт. – К. : Юніверс, 2000. – 304 с.
4. Захара І. С. Лекції з історії філософії / І. С. Захара. – Львів : Видавництво ЛБА, 1997. – 398 с.
5. Кант І. Критика чистого розуму / пер. з нім. та прим. І. Бурковського / Іммануїл Кант. – К. : Юніверс, 2000. – 501 с.
6. Рассел Б. Історія західної філософії / Бертран Рассел. – К. : Основи, 1995. – 759 с.
7. Реале Дж. Западная философия от истоков до наших дней. Том 8. Новое время (От Возрождения до Канта) / Дж. Реале, Д. Антисери / В переводе и под ред. С. А. Мальцевой. – СПб. : Пневма, 2002. – 880 с.
8. Рижак Л. Філософія як рефлексія духу : хрестоматія / Людмила Віталіївна Рижак. – Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2009. – 537 с.
9. Татаркевич В. Історія філософії. Т. 2. Філософія Нового часу до 1980 р. / Владислав Татаркевич. – Львів : Свічадо, 1999. – 352 с.

Тема 5. Некласична філософія XIX – XXI ст.

1. Криза класичної філософії в середині XIX ст.
2. Волонтаризм А. Шопенгауера. Поняття про “життя” у філософії Ф. Ніцше.
3. К’еркегор як предтеча екзистенціалізму.

3. Загальна характеристика напрямів некласичної філософії: а) позитивізм; б) екзистенціалізм; в) філософська антропологія; г) персоналізм; д) філософія життя; е) феноменологія; є) фрейдизм; ж) релігійні напрями.
4. Основні риси та ідеї постмодерної філософії.

Теми для роздумів, рефератів та есе:

1. Марксизм: філософія, ідеологія, практика.
2. Поняття про “ерос” і “танатос” у З. Фрейда.
3. Роль співвідношення “Я” і “Воно” у філософії З. Фрейда.
4. Ідея колективного підсвідомого К. Юнга.
5. “Воля до влади” та “імморалізм” Ф. Ніцше.
6. Значення свідомості у конструктивному творенні дійсності у феноменології Е. Гуссерля.
7. Подолання трьох стадій морального росту особистості у філософії С. К’еркегора.
8. Філософія С. К’еркегора: віра крізь страх та відчай.
9. Духовна людина як “персона” у філософії Е. Муньє.
10. М. Шеллер про феномен людини.
11. Свобода А. Шопенгауера.
12. “Приреченість на свободу” Ж.-П. Сартра.
13. “Міф про Сізіфа” А. Камю.
14. “Горизонт буття” М. Гайдегера.

Література:

1. Арутюнов В. Філософія глобальних проблем сучасності : навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц / В. Арутюнов, В. Свінцицький. – К. : КНЕУ, 2003. – 90 с.
2. История современной зарубежной философии. – СПб. : Лань, 1997. – 480 с.
3. Історія філософії: від структуралізму до постмодернізму : підручник. – К. : Знання України, 2004. – 214 с.
4. Ніцше Ф. “Генеалогія моралі Трактат перший “Добро і зло”. Хороше і дурне” / Ф. Ніцше // Філософія : Від витоків до сьогодення : хрестоматія : навч. посіб. /

за ред. Л. В. Губерського. – К. : Знання, 2009. – С. 132-140.

5. Рассел Б. Історія західної філософії Бертран Рассел. – К. : Основи, 1995. – 759 с.

6. Реале Дж. Западная философия от истоков до наших дней. Том 4. От романтизма до наших дней / Дж. Реале, Д. Антисери / В переводе и под ред. С. А. Мальцевой. – СПб. : Пневма, 2002. – 880 с.

7. Рюс Ж. Поступ сучасних ідей / Ж. Рюс. – К. : Основи, 1998. – 669 с.

8. Сартр Ж.-П. Екзистенціалізм – это гуманізм / Ж.-П. Сартр // Сумерки богів. – М. : Политиздат, 1989. – С. 319-344.

9. Скратон Р. Коротка історія новітньої філософії від Декарта до Вітгенштайна / Р. Скратон ; пер. з англ. О. Коваленко. – К. : Основи, 1998. – 331 с.

10. Татаркевич В. Історія філософії. Т. 2. Філософія Нового часу до 1980 р. / Владислав Татаркевич. – Львів : Свічадо, 1999. – 352 с.

11. Читанка з історії філософії: У 6 кн. Книга 6 : Зарубіжна філософія ХХ ст. / за ред. Г. І. Волинки. – К. : Довіра, 1993. – 239 с.

Тема 6. Історія української філософії.

1. Загальні особливості української філософії та філософські джерела періоду Київської Русі.

2. Філософські ідеї представників українського гуманізму (С. Оріховський, Ю. Дрогобич, П. Русин та ін.). Осторозька академія.

3. Києво-Могилянська академія та філософія українського бароко.

4. Філософія Г. Сковороди.

5. Романтизм у філософських поглядах представників Кирило-Мефодіївського товариства (М. Костомаров, П. Куліш, Т. Шевченко та ін.).

6. Загальні особливості розвитку української філософії у ХІХ- ХХ ст. (О. Потебня, П. Юркевич, М. Драгоманов, І. Франко, Леся Українка).

Теми для роздумів, рефератів та есе.

1. Моральний закон у “Повчанні” В. Мономаха.

2. Людна Старого та Нового заповіту у “Слові про закон і благодать” Іларіона.

3. “Три світи” Григорія Сковороди.
4. “Пізнай себе” та “Живи згідно з своєю природою” як шлях до щастя і свободи людини у філософії Г. Сковороди.
5. “Хутірська філософія” П. Куліша.
6. Свобода нації як необхідна умова вільного буття людини у філософських поглядах Т. Шевченка.
7. “Філософія серця” П. Юркевича.
8. Світогляд Лесі Українки.
9. Філософські ідеї про працю у творчості І. Франка.
10. І. Франко про чинники розвитку нації.
11. Мова й національне буття у творчості О. Потебні.
12. Філософські ідеї про розвиток історії М. Драгоманова.
13. Філософське осмислення буття особистості у творчості Тараса Шевченка

Література:

1. Горський В. С. Історія української філософії : підручник / В. С. Горський, К. В. Кислюк. – К. : Либідь, 2004. – 488 с.
2. Гринів О. Історія української філософії / Олег Гринів. – Львів : Тріада плюс, 2015. – 302 с.
3. Історія філософії на Україні : У 3-х томах. – К. : Наук. думка, 1987. – Т. 1. – 399 с.
4. Історія філософії України : підручник для студ. вищ. навч. закл. / М. Ф. Тарасенко, М. Ю. Русин, А. К. Бичко та ін. – К. : Либідь, 1994. – 416 с.
5. Історія української філософії : підручник. – К. : Академвидав, 2008. – 624 с. – (серія “Альма-матер”).
6. Огородник І. В. Історія української філософії : навч. посіб. / І. В. Огородник, В. В. Огородник. – К. : Вища школа; Т-во «Знання», 1999. – 543 с.
7. Сковорода Г. Разговор пяти путников о истинном щастіи в жизни [Разговор дружескій о душевном мирѣ] / Г. Сковорода // Повне збір. творів: у 2-х т. / Голов. редкол. В. І. Шинкарук [та ін]. – К. : Наукова думка, 1973. – Т. 1. – С. 324-357.

8. Федів Ю. О. Історія української філософії : навч. посіб. / Ю. О. Федів, Н. Г. Мозгова. – К. : Україна, 2000. – 512 с.
9. Хижняк Є. Києво-Могилянська академія / Хижняк Є. – [2-ге вид. перероб. і доп.]. – К.: Вища школа, 1981. – 235 с.
10. Чижевський Д. Філософія Г. Сковороди / Д. Чижевський. – Харків : Прапор. – 2004. – 270 с.

Тема 7. Онтологія як філософське вчення про буття

1. Категорія буття: зміст і специфіка.
2. Уявлення про буття в історії філософії: Парменід, Платон, Арістотель, релігійно-філософські вчення, раціональна онтологія (монізм, дуалізм, плюралізм), екзистенціальна онтологія, феноменологія.
3. Основні форми буття: буття речей; буття людини; буття соціального; буття духовного.
4. Простір і час, рух, причинність та випадковість як філософські категорії, що відображають форми існування матерії.
5. Поняття про духовне буття.

Теми для роздумів, рефератів та есе:

1. Філософський зміст та значення поняття “буття”.
2. Окреслення проблеми “небуття” в сенсі його відношення до “буття”.
3. Співвідношення буття світу та буття людини.
4. Відмінність у розумінні буття в епохи античності, Середньовіччя, Нового часу.
5. Поняття про “горизонт буття” у філософії М. Гайдеггера.
6. Онтологічний поворот у філософії ХХ ст.
7. Синергетика як один із сучасних підходів до розуміння проблеми буття.
8. Суперечність між матеріалізмом та ідеалізмом.
9. ““Буття” є, а “небуття” немає”. Тотожність буття і мислення у філософії Парменіда.
10. Ідеальний і реальний світи Платона.
11. “Монадологія” Г. Ляйбніца як відображення плюралізму в розумінні

субстанції.

12. Рух і розвиток як універсальна властивість Всесвіту.

Література:

1. Алексеєнко А. П. Природа духовності / А. П. Алексеєнко. – Х. : Факт, 2004. – 238 с.
2. Гусєв В. І. Вступ до метафізики : навч. посіб. / В. І. Гусєв. – К. : Либідь, 2004. – 488 с.
3. Корет Э. Основы метафизики / Э. Корет. – К. : Тандем, 1998. – 248 с.
4. Нестеренко В. Г. Вступ до філософії. Онтологія людини / В. Г. Нестеренко. – К. : Абрис, 1995. – 336 с.
5. Основы онтологии: учебное пособие / Под ред. Ф. Ф. Вяккерера, В. Г. Иванова, Б. И. Липского и др. – СПб. : Изд. С.-Петербургского унив., 1997. – 280 с.
6. Попович М. В. Раціональність і виміри людського буття / М. В. Попович. – К. : Сфера, 1997. – 290 с.
7. Причепій Є. М. Філософія : навч. посіб. / Є. М. Причепій, А. М. Черній, Л. А. Чекаль. – К. : Академвидав, 2008. – 592 с.
8. Сартр Ж.-П. Буття і ніщо. Нарис феноменологічної онтології / Ж.-П. Сартр. – К. : Основи, 2001. – 854 с.
9. Татаркевич В. Філософські проблеми фізики / Татаркевич В. // Історія філософії. – Т. 3. – Львів, 1999. – С. 333-343.
10. Хамитов Н. Философия. Бытие. Человек. Мир. / Назиб Хамитов. – К. : КНТ, 2006. – 456 с.

Тема 8. Філософська теорія пізнання.

1. Загальні уявлення про теорію пізнання та її предмет. Проблема пізнання в історії філософії.
2. Поняття про суб'єкт і об'єкт пізнання.
3. Види пізнання.
4. Основні форми чуттєвого та раціонального пізнання.

5. Поняття істини. Критерії істинності знань. Теорії істини. Істина і правда.

Теми для роздумів, рефератів та есе:

1. Роль раціонального та ірраціонального у пізнанні.
2. Концепції істини у філософії.
3. Істина і правда.
4. Пізнання в природничих та соціо-гуманітарних науках.
5. Наукове пізнання – прагнення людини дати правильну відповідь на питання про об'єкт.
6. Мистецький вид пізнання як джерело окреслення картини світу.
7. Пізнання як вид духовної діяльності та феномен культури.
8. Пізнання як розширення простору “горизонту буття” особистості.
9. Пізнання як відношення до світу та вид діяльності.
10. Відношення між суб'єктом і об'єктом пізнання.
11. Що є істина?
12. Взаємозв'язок між емпіричним та раціональним рівнями пізнання як запорука істинності чи хибності отриманого знання?
13. Проблема відносності істини.

Література:

1. Мельник В. Наукова методологія та її рівні / В. Мельник // Філософія як рефлексія духу : хрестоматія. – Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2009. – С. 257-275.
2. Миронов В. В. Онтология и теория познания : учебник / В. В. Миронов, А. В. Иванов, – М. : Гардарики, 2005. – 447 с.
3. Петрушенко В. Л. Епістемологія як філософська теорія знання / В. Л. Петрушенко. – Львів : Вид-во держ. унів. «Львівська політехніка», 2000. – 296 с.
4. Петрушенко В. Л. Філософія : курс лекцій / Петрушенко Віктор Леонтійович. – К. : «Каравела»; Львів : «Новий світ – 2000», 2002. – 544 с.
5. Петрушенко В. Л. Філософія знання: онтологія, епістемологія, аксіологія : монографія / В. Л. Петрушенко. – Львів : Ахілл, 2005. – 320 с.

6. Попович М. В. Раціональність і виміри людського буття / М. В. Попович. – К. : Сфера, 1997. – 290 с.
7. Рижак Л. Філософія як рефлексія духу : хрестоматія / Людмила Віталіївна Рижак. – Львів : Вид. центр ЛНУ ім.є І. Франка, 2009. – 537 с.
8. Цофнас А. Ю. Гносеологія : учебное пособие / А. Ю. Цофнас. – К. : Алерта, 2005. – 232 с.
9. Шевченко В. І. Концепція пізнання в українській філософії / В. І. Шевченко. – К. : Либідь, 1993. – 188 с.

Тема 9. Людина та її буття як предмет філософського осмислення.

1. Людина як предмет філософського осмислення. Співвідношення понять існування, буття та життя людини.
2. Філософські, теологічні та наукові теорії походження людини.
3. Суттєві характеристики людини. Єдність біологічного, соціального та духовного в людині.
4. Суттєві ознаки свідомості як втілення духу. Структура та функції свідомості.
5. Свідомість і мова. Свідомість та самосвідомість.
6. Проблема життя і смерті, безсмертя та сенсу існування людини в аспекті життєвого самоутвердження.

Теми для роздумів, рефератів та есе:

1. Відмінність та зв'язок між тілом, душею і духом.
2. Свідомість як форма відображення та творчого конструювання дійсності.
3. Якими є головні ознаки людини?
4. Проблема встановлення походження людини: наукові, релігійні, філософські концепції.
5. Взаємозв'язок свідомості і мови.
6. Що являє собою самосвідомість?
7. Чи можна пізнати людину? Людина є більша, ніж вона про себе знає?
8. Що слід робити, щоб досягти безсмертя?

9. Яку роль виконує дух у житті людини за М. Шелером?
10. Які існують підходи до визначення сенсу людського існування?
11. Пізнання “феномену” людини у філософській антропології.
12. Що значить людська екзистенція?
13. У чому суть визначення людини як “персони”?
14. Г. Плеснер: Людина як ексцентрична істота.
15. К. Ясперс: межова ситуація та вихід із неї.
16. Три стадії існування людини за С. К’єркегором.
17. Проблема поєднання та розкриття смислів різних парадигм філософії людини у ХХ столітті.
18. Постмодерне осмислення феномену людини.
19. Проблема самотності особистості ХХ ст.
20. Людина, що існує у двох статях. Гендерні проблеми ХХІ ст.

Література:

1. Головка Б. А. Філософська антропологія : навч. посіб. / Б. А. Головка. – К. : ІЗМН, 1997. – 239 с.
2. Горак Г. І. Смысл життя, безсмертя буття і доля людини / Г. І. Горак // Філософсько-антропологічні читання’96. – 1996. – Вип. 1. – С. 47-56.
3. Гуревич П. С. Философская антропология / П. С. Гуревич. – М. : Вестник, 1997. – 443 с.
4. Дельєж Р. Нариси з історії антропології / Роберт Дельєж. – К. : Києво-Могилянська академія, 2008. – 287 с.
5. Історія філософії: проблема людини : навч. посіб. / за ред. Н. В. Хамітова – К. : КНТ, Центр навчальної літератури, 2006. – 296 с.
6. Колізії антропологічного розмислу / В. Г. Табачковський, Г. І. Шалашенко, Н. В. Хамітов, Г. П. Коваadlo, Є. І. Андрос. – К. : ПАРАПАН, 2002. – 156 с.
7. Крилова С. Безсмертя особистості : ілюзія чи реальність? / С. Крилова. – К. : Сатсанга, 1999. – 160 с.
8. Людина в есенційних та екзистенційних вимірах. – К. : Наукова думка, 2004. – 247 с.

9. Мунье Э. Персонализм / Эмануель Мунье. – М. : Искусство, 1992. – 143 с.
10. Нестеренко В. Г. Вступ до філософії. Онтологія людини / В. Г. Нестеренко. – К. : Абрис, 1995. – 332 с.
11. Попович М. В. Раціональність і виміри людського буття / М. В. Попович. – К. : Сфера, 1997. – 290 с.
12. Шелер М. Місце людини у космосі / М. Шелер // Філософія : Від витоків до сьогодення : хрестоматія / за ред. Л. В. Губерського. – К. : Знання, 2009. – С. 261-269.

Тема 10. Соціальна філософія та філософія спорту.

1. Філософський аналіз суспільства. Поняття соціального в філософії.
2. Суспільство як система. Основні сфери суспільного життя та їх взаємозв'язок.
3. Людина і суспільство: проблеми соціалізації та соціальної адаптації в сучасному суспільстві.
4. Філософія спорту, її становлення та розвиток.

Теми для роздумів, рефератів та есе:

1. Людина як суспільна істота (zoon politikon).
2. Співбуття як сутність соціального виміру людського існування.
3. Сутність і значення комунікації у процесі становлення суспільного виміру буття особистості.
4. Людина, суспільство, народ, держава: їх сутність та природа.
5. Індивідуальне та соціальне в людському бутті.
6. Розмаїття філософських підходів до осмислення буття людини в суспільстві.
7. Що є “суспільство”?
8. Громадянське суспільство.
9. Значення особистості в суспільному житті.
10. Історичність людського буття.
11. Історія як втілення в часі людського буття.
12. Підходи до аналізу історії.

13. Роль суб'єкта в історії.
14. Минуле, сьогоднішня та майбутнє у філософії спорту.
15. Спорт як культурне явище.
16. Як розвивається спорт. Прогрес і регрес.

Література:

1. Андрущенко В. П. Сучасна соціальна філософія : курс лекцій / В. П. Андрущенко, М. І. Михальченко. – 2 вид., випр. й доп. – К. : Генеза, 1996. – 370 с.
2. Андрущенко В. Соціальна філософія. Історія, теорія, методологія : підручник / В. Андрущенко, Л. Губерський, М. Михальченко. – К. : Генеза, 2006. – 656 с.
3. Андрущенко В. П. Історія соціальної філософії: (Західноєвропейський контекст) : підручник для студ. вищих навч. закл. / В. П. Андрущенко. – К. : Тандем, 2000. – 416 с.
4. Арутюнов В. Філософія глобальних проблем сучасності : навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц / В. Арутюнов, В. Свінцицький. – К. : КНЕУ, 2003. – 90 с.
5. Бацунов С. М. Спорт в системі цінностей: теоретичний аналіз [Електронний ресурс] / С. М. Бацунов. – Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Sprrr/2006_1/batsunov.pdf.
6. Бойченко Ф. В. Філософія історії : підруч. для вищ. навч. закл. / Ф. В. Бойченко. – К. : Знання, 2000. – 724 с. – (Вища освіта ХХІ століття).
7. Гомілко О. Метафізика тілесності / Ольга Гомілко. – К. : Наукова думка, 2001. – 301 с.
8. Джузь В. В. Принципи гідності особи в спортивній деонтології / В. В. Джузь, А. І. Коваленко // Здоровий спосіб життя : зб. наук. ст. – Львів, 2006. – Вип. 9. – С. 15–17.
9. Ибрагимов М. М. Философия спорта в дискурсе категорий телесности, здоровья и жизнеспособности / М. М. Ибрагимов // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. – 2011. – № 105. – С. 57-63.

10. Мазур Л. Дух і плоть. Філософія життя та проблема людської тілесності : монографія / Леонід Мазур. – Львів : [б. в.], 2003. – 377 с.
11. Морган В. Філософія спорту [Електронний ресурс] / В. Морган. – Режим доступу : <http://magazines.russ.ru/logos/2006/3/mo9.html>.
12. Поппер К. Відкрите суспільство та його вороги. У 2-х т., Т. 1 / Карл Поппер. – К. : Основи, 1994. – 444 с.
13. Соціальна філософія: Короткий енциклопедичний словник / Українська академія політичних наук / В. П. Андрущенко (загал. ред.), М. І. Горлач (загал.ред.). – К. : Рубікон, 1997. – 400 с.
14. Таран В. О. Соціальна філософія : навч. посіб. / В. О. Таран, В. М. Зотов. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 272 с.

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ПІДГОТОВКИ ТА ПРОВЕДЕННЯ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ:

Види проведення семінарських занять можуть бути різноманітними: розгорнута бесіда; виступи з рефератами, доповідями, есе; диспут у формі діалогу; круглий стіл тощо.

Якість семінару перш за все залежить від **підготовки** студентів до нього, тому кожен студент повинен:

- уважно ознайомитися з планом, який відображає зміст чергової теми заняття;
- прочитати і продумати свої лекційні записи, які відносяться до теми семінару;
- вивчити чи законспектувати рекомендовану літературу;
- скористатися при потребі консультацією викладача;
- скласти розгорнутий план, тези чи конспект виступу з усіх питань теми заняття.

Студентам необхідно відвідувати кожне семінарське заняття. Пропуск семінару позбавляє студента можливості усвідомити, закріпити та отримати

цілісне уявлення по тій чи іншій темі. Крім того, це створює значні труднощі при підготовці до підсумкового модульного контролю.

Правила **проведення** семінарських занять:

- переважна більшість семінарських занять **проводиться** у формі інтерактивної дискусії, під час якої викладач здійснює поточний контроль якості знань студентів, перевіряє виконання їх завдань;
- семінарське заняття починається вступним словом викладача, в якому він розкриває значення теми і цілі заняття, форми і методи його проведення;
- студенти уважно слухають виступи своїх однокурсників і оцінюють наскільки повно і глибоко розкриті питання. Це дає можливість кожному присутньому на семінарі висловити свою точку зору та доповнити. Активна робота на семінарських заняттях прищеплює навички участі у дискусії, аналізу різних точок зору, вміння критично мислити та відстоювати власну позицію;
- після закінчення виступу студента відбувається обговорення проблеми. При цьому викладач не тільки скеровує студентів на обговорення та розкриття ключових питань, але і дає змогу виступити усім учасникам семінару.
- завершується семінарське заняття заключним словом викладача, в якому підсумовується робота групи, аналізується ступінь розкриття теми, оцінюються всі форми участі студентів на семінарі.